

VENCELJ, Petra: Izseljevanje Slovencev v Argentino in njihovo vračanje. – Ljubljana, 2001. – Mentor Milan Bufon. – Diplomirala: 13. 4. 2001.

VIDIC, Ema: Geografija KS Polica. – Ljubljana, 2001. – Mentor Marijan M. Klemenčič. – Diplomirala: 13. 6. 2001.

VUK, Vojka: Turistični indeksi v občinah in turističnih krajih Slovenije. – Rogatec, 2001. – Mentor Anton Gosar. – Diplomirala: 23. 11. 2001.

ZAJC, Gregor: Sonaravni razvoj v Alpah: s posebnim oziranjem na občino Kranjska Gora. – Ljubljana, 2000. – Mentor Anton Gosar, somentor Friedrich M. Zimmermann. – Diplomiral: 23. 2. 2001.

ZAJC, Jernej: Geografija cerkljanske pokrajine. – Cerklje, 2000. – Mentor Marijan M. Klemenčič. – Diplomiral: 23. 2. 2001.

ZEMLIJČ, Alenka: Onesnaženost manjših slovenskih rek v 70' in 90' letih ter njihove samočistilne sposobnosti. – Ljubljana, 2001. – Mentor Dušan Plut. – Diplomirala: 20. 6. 2001.

ZORKO, Gregor: Socialnogeografske značilnosti občine Rogatec: novi prostorski procesi kot posledica uveljavitve meddržavne meje med Slovenijo in Hrvaško. – Ljubljana, 2001. – Mentor Anton Gosar. – Diplomiral: 20. 6. 2001.

ZORN, Matija: Gorski relief kot posledica skalnih podorov. – Ljubljana, 2001. – Mentor Karel Natek. – Diplomiral: 13. 6. 2001. – Prešernova nagrada Univerze v Ljubljani za leto 2001.

ZAGAR, Miha: Možnosti čezmejnega sodelovanja na območju občin Jezersko, Solčava in Železna Kapla. – Ljubljana, 2001. – Mentor Milan Bufon. – Diplomiral: 13. 6. 2001.

PETI TABOR DRUŠTVA MLADIH GEOGRAFOV SLOVENIJE: BENEŠKA SLOVENIJA – ROBIDIŠČE 2001 Staša Mesec

Od 1. do 9. julija 2001 se je 27 študentov geografije in nekaterih drugih ved udeležilo petega geografskega raziskovalnega tabora. Izbira okolja ni bila težka, saj je po taborih na Krasu, v Beli Krajini, Prekmurju in na Koroškem zopet prišlo na vrsto obmejno, periferno in demografsko ogroženo območje. Tokrat je bil izbran Breginjski Kot, pozornost pa je bila namenjena tudi drugi strani meje, kjer gre za geografsko podobno območje. Obe območji pa sta bili dolga leta med seboj le slabo povezani. Izbira je bila toliko bolj uspešna, saj je vsebinski del pripravil domačin, geograf Simon Škvor, ki se s tematiko ukvarja že nekaj let. Omejili smo se na občino Kobarid, podrobneje Breginjski Kot, ki na lokalni ravni pogosto predstavlja zaokroženo celoto v smislu razvojnih načrtov, na italijanski strani pa smo obiskali pomembnejša središča »beneškega slovenstva« v Nadiških in Terskih dolinah ter osrednjem ravninskem delu (Čedad).

Z vsebino tabora smo organizatorji želeli območji približati udeležencem tabora, da bi tako zaznali problematiko obmejnih delov, spoznali in ocenili razvojne načrte na obeh straneh meje ter čezmejno sodelovanje, v sklopu okrogle mize na temo sodelo-

vanja, ki se je pokrivala z zadnjim dnevom našega tabora, pa predstaviti opazke in ugotovitve ter predloge, do katerih smo prišli med devetdnevnim raziskovanjem in terenskim delom.

Prvi dan so udeleženci predstavili teme, ki so jih predhodno prevzeli in ki so se nanašale na vsebinski del tabora. S pogovorom smo orisali območje in skupaj ugotovili tako družbene kot fizične dejavnike, ki so v preteklosti in danes izrazito vplivali na specifičnost prostora.

Drugi dan je bil namenjen obisku župana občine Kobarid ter predavanjem v prenovljenem muzeju v Breginju, edinem ostanku starega Breginja. Župan Pavel Gregorčič je izpostavil problem staranja prebivalstva, problem odseljevanja mladih in slabe možnosti za zaposlitev višje izobraženih kadrov ter razvojne plane občine. Vida Škvor, kulturnica in učiteljica na podružnični šoli v Breginju nam je predstavila delovanje in pomen društev na lokalnem nivoju ter zgodovino šolstva. Jezikoslovec in velik poznavatelj Režije, pa tudi Beneške Slovenije, mag. Roberto Dapit se je dotaknil položaja narečnega jezika v Terskih in Nadiških dolinah. Zgodovinar Aleksander Lavrenčič je predstavil bogato zgodovinsko dogajanje, ki je imelo velik pomen tudi za današnji izgled območja, hkrati pa je pomembno tudi z vidika sedanje turistične ponudbe. Etnologinja Inga Miklavčič - Brezigar v sklopu Goriškega muzeja preučuje etnološko izročilo najzahodnejše vasi Slovenije – Robidišča.

Tretji in četrti dan sta bila namenjena preučevanju fizičnogeografskih dejavnikov pokrajine. Z dr. Karlom Natkom smo obiskali popotresno Drežnico ter preučili različne učinke (tako družbene, predvsem psihične, kot fizične) potresov v letih 1976 in 1998 ter primerjali obnovitvene strategije.

Z dr. Jurijem Kunaverjem smo spoznali geološko zgradbo ter preučevali učinke poledenitve in pretočitev Nadiže in tako spoznali posebnosti reliefa.

Četrtek je bil namenjen čezmejnemu obisku Špeterskega dvojezičnega vrtca in osnovne šole, kjer nas je sprejela ravnateljica Živa Gruđen, spoznali smo pomen in delovanje Gorske skupnosti Nadiških dolin in razvojne načrte čezmejnega sodelovanja, ki imajo velik pomen tudi za slovensko stran. Naslednja postaja je bilo Topolovo, zanimivo prenovljena beneška vasica, kjer nam je arhitekt Rukli predstavil že delno uresničen načrt oživitve kulturno-turistične dejavnosti v sicer močno izpraznjeni vasi.

Zadnji obisk je bil namenjen vasi Matajur, kjer nas je sprejel duhovnik Božo Zuanella in nam predstavil svoj kritičen pogled na usodo beneških Slovencev.

Pomemben del beneškega slovenstva so tudi SLORI (Slovenski raziskovalni inštitut), Zveza izseljencev in časopis Novi Matajur. Na SLORI-ju sta nas sprejela g. Riccardo Rutar in g. Renzo Matelig, ki se ukvarjata predvsem z izseljeništvom. Tednik Novi Matajur je poleg Primorskega dnevnika edini tednik, ki objavlja

tudi v slovenščini. Poleg tega je uredništvo pomembno tudi zaradi izdaj in slovenskih prevodov otroških in drugih knjig.

Petkov večer je bil namenjen pomoči Kulturnemu društvu Stol – sekciji Robidišče, ki je organizirala dobrodelno prireditev s Sašo Pavček. Zbrana sredstva so bila namenjena ureditvi hiše za izseljene Robidiščane, kamor bi se lahko vračali.

Preko Fojde in Barda smo predzadnji dan obiskali geografsko še bolj oddaljene Terske doline, kar je bilo predvsem v oddaljenih in težje dostopnih vaseh mogoče opaziti že na prvi pogled (prazne hiše). V Bardu smo obiskali zasebni slovenski etnografski muzej v lasti profesorja Viljema Černija. Zanimivi predmeti in fotografije so nema priča črne usode slovenstva, ki nam jo je gospod Černi tudi ubesediti. Naj ob tej priliki povabim v njegovem imenu še bralce tega prispevka, da zanimivo zbirko obiščejo.

Kot sem uvodoma dejala, smo poskušali udeleženci tudi sami zapustiti svoj delček Kotarjem in Benečanom, ki so nas prijazno gostili. Z analizo prednosti, slabosti, nevarnosti in možnosti, ki smo jo predstavili na javni okrogli mizi na Mostu na Nadiži, smo dodali svoj oddaljen, morda neobremenjen pogled na prihodnost zanimivega, a gotovo premalo prepoznavnega dela slovenstva.

Vabim vas, da zaključke preberete v zborniku, ki je nastal na podlagi prispevkov, ki so jih udeleženci pripravili pred udeležbo na taboru, ter prispevkov v obliki dnevnika, kakor sem jih v skrajšani obliki omenila v tekstu. Zbornik je moč dobiti v knjižnici na Oddelku za geografijo na Filozofski fakulteti in v NUK-u. Brezplačna publikacija obsega 72 strani, urednika sta Simon Škvor in Staša Mesec, pisci vsebinskih prispevkov pa so vsi udeleženci tabora. Tisk so omogočili sponzorji in donatorji, ki so omenjeni v knjigi.

Uredniki in pisci prispevkov verjamemo, da smo prispevali pomemben del k promoviranju zahodnega slovenstva, pa tudi osnovo sedanjim in bodočim raziskovalcem, ki se bodo ukvarjali z obravnavanim območjem.

ZBORNİK VELENJE, 2001 Natalija Špeh

Knjiga, ki jo predstavljamo, je sad dveletnega počitniškega ustvarjanja mladih raziskovalcev in mentorjev, kot jo v uvodu predstavi njen urednik Matjaž Šalej. Nastajala je na dveh že tradicionalnih raziskovalnih taborih Zoisovih štipendistov v Šaleški dolini – na 10. po vrsti l. 1999 in na 11. v lanskem letu. Običajno je bilo za prizorišče tabora izbrano ruralno obrobje Šaleške doline (Paški Kozjak, Bele vode, Vinska gora), pretekla dva tabora pa sta prvič potekala v največjem urbanem središču doline. Zbornik z vsemi izsledki in ugotovitvami taborov zadnjih dveh let je izšel na

414 straneh kot četrti zvezek formata 22 x 15 cm v zbirki Okolje, izdal pa ga je inštitut za ekološke raziskave ERICo iz Velenja, ki je raziskovalni tabor v sodelovanju z območno službo zavoda RS za zaposlovanje Velenje, Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport RS, MO Velenje ter gostujočo OŠ Gustava Šilaha Velenje tudi organiziral.

Po urednikovem mnenju predstavljeni zbornik ni samo zbornik številnih člankov z dveh taborov. Je knjiga svojega časa, monografski prispevek o življenju in delovanju najmlajšega slovenskega mesta ter njegove okolice, kamor nas popeljejo avtorji uvodnih člankov. Predstavijo nam začetke in nastajanje ter razvoj Velenja v povojnem času, ko je mesto dobivalo današnjo tako značilno podobo. Hkrati je zbornik spomin mladim na dva raziskovalno obarvana počitniška tedna.

V nadaljevanju sledita prispevka avtorja znakov raziskovalnih taborov Šaleške doline, Roka Polesa. V prvem nas Rok popelje v podzemlje, kjer prebivajo bergmandeljci ali rudniški škrajte (znak tabora 1999), v naslednjem pa spoznavamo podvodni svet jezerskega zmaja Pozoja (znak tabora 2000), ki kot izmišljen »genius loci« (zasebno božanstvo v rimskem verovanju) bdi nad življenjem Šalečanov.

Sledijo izčrpana poročila posameznih raziskovalnih skupin, ki so jih mentorji pripravili v obliki strokovnih člankov. Spremlja jih bogat izbor različnega grafičnega materiala. Tako izvemo, da so člani geološke skupine ugotavljali geološke značilnosti urbanega okolja ter popisovali nahajališča nekovinskih mineralnih surovin na območju MO Velenje. Kemiki so zabeležili vse iztoke in pritoke v glavno odvodno žilo Šaleške doline na občinskem območju, opravili laboratorijske fizikalno-kemijske analize zajetih vzorcev ter pritoke uvrstili v kakovostne razrede. Že v uvodu prispevka izvemo, da skoraj polovica (45,8 %) analiziranih iztokov ne ustreza normativom, ki veljajo za odvajanje odpadnih voda v površinske. Zoologi so izsledili 5 vrst dvoživk, vse z Rdečega seznama ogroženih dvoživk v Sloveniji, ter 6 vrst plazilcev, prav tako z Rdečega seznama ogroženih plazilcev v Sloveniji. Ornitologi so se ukvarjali s pomenom urbanih ekosistemov za biotsko pestrost ptic in ugotovili, da je sestava združbe ptic v Velenju podobna sestavi ornitofavne v drugih evropskih mestih. Skupina za biologijo jezer je proučevala makrofite v šaleških jezerih (najbolj poraščeno jezero je Velenjsko), medtem ko so botaniki popisovali vse lesnate rastlinske vrste v že na prvi pogled povsem pozabljenem (beri zelo neurejenem) Sončnem parku. Člani skupine za krajinsko arhitekturo so s proučevanjem vseh odprtih površin v mestu opozorili na njihov pomen in vrednotenje ter potrebo po preudarnem načrtovanju. Skupina za ljudsko medicino je ugotovila, da prebivalci Velenja kar dobro poznajo in uporabljajo zdravilne rastline. Socialnogeografska skupina je z anketno raziskavo proučevala odziv Velenjčanov na problematiko potencialnega širjenja ugrezninskega